

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a Debrecenben, 2019. szeptember 27. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

██████████összbüntetési ügyében a büntető eljárást felfüggeszti és az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi. Az egyedi normakontroll eljárásban a Kúria 2/2019. számú Büntető jogegységi határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és a közzététel napjára visszamenőleges hatályú megsemmisítését, a jogegységi határozat alkalmazásával véglegesen lezárt összsbüntetési ügyek felülvizsgálatának elrendelését indítványozza.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

I.

A Nyíregyházi Törvényszék a 2019. április 17. napján kelt 3.Bpk.780/2018/21. számú végzésével az elítélt összsbüntetésbe foglalás iránti indítványát elutasította. Az első fokú végzésben feltüntetett elítélések a következők:

1.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2003. január 17. napján kelt B.1936/2000/450. számú ítéletével, mely a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 3.Bf.786/2003/5. számú ítéletével 2004. január 20. napján emelkedett jogerőre, többrendbeli adócsalás büntette és más bűncselekmények miatt 1 év 10 hónap börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltásra ítélte. Elkövetési idő: 1994. év.

2.

A Kisvárdai Városi Bíróság a 2005. január 12. napján kelt és 2005. január 17. napján jogerőre emelkedett 10.B.429/2003/46. számú ítéletével sikkasztás büntette és csalás büntette miatt 10 hónap börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 év próbaidőre felfüggesztette. Elkövetési idő: 2002. év.

3.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2005. szeptember 01. napján kelt és ugyanazon a napon jogerőre emelkedett B.2514/2003/41. számú ítéletével csalás büntette miatt 8 hónap börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette. Elkövetési idő: 2002. augusztus.

4.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2009. október 29. napján kelt, 2009. október 30. napján jogerőre emelkedett 42.B.1364/2009/21. számú ítéletével csalás büntette és más bűncselekmények miatt, mint különös visszaesőt 10 hónap börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette.

III/ 0 1 5 9 7 - 0 / 2019	
Érkezett: 2019 OKT 03.	
Példány: 3	Kezelőiroda:
Melléklet: 3 db	

Elkövetési idő: 2000. augusztus hónap, 2002. július 28. napja.

5.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2010. április 20. napján kelt 10.B.1199/2009/9. számú ítéletével, mely a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 3.Bf.655/2010/13. számú ítéletével 2011. február 10. napján emelkedett jogerőre, sikkasztás büntette miatt, mint visszaesőt, 1 év 6 hónap börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. Elrendelte a Nyíregyházi Városi Bíróság B.2514/2003/41. számú ítéletével kiszabott 8 hónap és a Kisvárdai Városi Bíróság 10.B.429/2003/46. számú ítéletével kiszabott 10 hónap börtönbüntetés végrehajtását, továbbá megszüntette a Nyíregyházi Városi Bíróság B.1936/2000/450. számú ítéletének végrehajtása során alkalmazott feltételes szabadságot és megállapította, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható (1., 2., 3. számú alapítéletek).

Elkövetési idő: 2006.

6.

A Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság a 2011. május 18. napján kelt és ugyanazon a napon jogerőre emelkedett 6.B.XVIII.435/2007/108. számú ítéletével 2 rendbeli csalás büntette és közokirat hamisítás büntette miatt 1 év börtönbüntetésre és 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Elkövetési idő: 2004. július 28. napja.

7.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2011. április 13. napján kelt 39.B.1542/2010/31. számú ítéletével, mely a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 4.Bf.419/2011/7. számú ítéletével 2011. október 14. napján emelkedett jogerőre, csalás büntette miatt, mint visszaesőt 2 év 6 hónap börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Elkövetési idő: 2009. április 20. napja.

8.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2011. június 02. napján kelt 15.B.145/2009/39. számú ítéletével, mely a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 1.Bf.613/2011/5. számú ítéletével 2011. október 18. napján emelkedett jogerőre, társtettesként elkövetett csalás büntette miatt, mint visszaesőt 1 év börtönbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Elkövetési idő: 2008. január 15. napja.

9.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2011. február 09. napján kelt 39.B.1417/2009/57. számú ítéletével, mely a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Bíróság 1.Bf.324/2011/3. számú határozatával 2012. január 19. napján emelkedett jogerőre, csalás büntette és 2 rendbeli közokirat hamisítás büntette, valamint 2 rendbeli magánokirat hamisítás vétsége miatt 2 év 4 hónap börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte, mint visszaesőt.

Elkövetési idő: 2008. május 14. és július 24. napja közötti időszak.

10.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2012. május 15. napján kelt és 2012. május 18. napján jogerőre emelkedett 10.B.2800/2010/26. számú ítéletével felbujtóként elkövetett csalás büntette és felbujtóként elkövetett magánokirat hamisítás vétsége miatt, mint visszaesőt 10 hónap börtönbüntetésre és 1 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Elkövetési idő: 2008. július 17. napja.

11.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2011. december 08. napján kelt B.604/2010/8. számú ítéletével, mely a Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.211/2012/14. számú ítéletével 2012. november 20. napján emelkedett jogerőre, 2 rendbeli, felbujtóként elkövetett csalás büntette és felbujtóként elkövetett csalás büntettének kísérlete miatt, mint visszaesőt 2 év 4 hónap börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Elkövetési idő: 2008. november 25. és november 27. napja közötti időszak.

12.

A Nyíregyházi Városi Bíróság a 2012. május 31. napján kelt 10.B.1399/2012/93. számú ítéletével, mely a Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.625/2012/4. számú határozatával 2013. február 28. napján emelkedett jogerőre, 2 rb. felbujtóként elkövetett csalás büntette és más bűncselekmények miatt, mint visszaesőt 4 év börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Elkövetési idő: 2009. január 26. napja, 2009. április 01., 2009. április 14. napja.

13.

A Nyíregyházi Járásbíróság a 2012. november 16. napján kelt 10.B.2171/2011/44. számú ítéletével, mely a Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.288/2013/8. számú ítéletével 2013. november 21. napján emelkedett jogerőre, többrendbeli, folytatólagosan elkövetett csalás büntette, sikkasztás büntette és hűtlen kezelés büntette miatt, mint visszaesőt 5 év börtönbüntetésre és 5 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Elkövetési idő: 2007. május 07. és 2009. június 17. napja közötti időszak.

14.

A Debreceni Törvényszék Katonai Tanácsa a 2014. június 12. napján jogerőre emelkedett KB.II.19/2012/50. számú ítéletével, vesztegetés büntette miatt 2 év 2 hónap börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Elkövetési idő: 2011. október 03. - október 09.

15.

A Nyíregyházi Törvényszék a 2013. november 27. napján kelt 3.B.128/2012/62. számú ítéletével, mely a Debreceni Ítéltábla Bf.II.168/2014/18. számú ítéletével 2014. december 03. napján emelkedett jogerőre, befolyással üzérkedés büntette miatt 5 év 6 hónap börtönbüntetésre és 6 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Elrendelte a Nyíregyházi Városi Bíróság 42.B.1364/2009/21. számú ítéletével kiszabott 10 hónap, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtását is (4. alapítélet).

Elkövetési idő: 2010. december 01. napja.

16.

A Szentesi Járásbíróság a 2015. október 22. napján kelt és ugyanazon a napon jogerőre emelkedett 8.B.350/2010/121. számú ítéletével felbujtóként elkövetett orgazdaság büntette miatt 1 év 8 hónap börtönbüntetésre ítélte, mint visszaesőt, melynek végrehajtását 3 év próbaidőre felfüggesztette.

Elkövetési idő: 2009. február 11. napja.

17.

A Nyíregyházi Járásbíróság a 2015. április 24. napján kelt 36.B.393/2012/75. számú ítéletével, mely a Nyíregyházi Törvényszék 3.Bf.398/2015/9. számú ítéletével 2015. december 15. napján emelkedett jogerőre, hamis tanúzás büntette, zsarolás büntettének

kísérlete és orgazdaság büntette miatt 3 év börtönbüntetésre és 3 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.

Elkövetési idő: 2009. október 06. napja, 2009. december 21. napja.

I.

A Nyíregyházi Járásbíróság a 2013. szeptember 24. napján kelt 38.Bk.189/2013/21. számú ítéletével, mely a Nyíregyházi Törvényszék 2.Bkf.983/2013/2. számú határozatával 2014. január 16. napján jogerőre emelkedett, az 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11. és 12. szám alatti büntetéseket összbüntetésbe foglalta, és az összbüntetés tartamát 7 év 6 hónapi börtönbüntetésben állapította meg.

II.

A Nyíregyházi Járásbíróság a 2014. február 3. napján kelt 38.Bpk.95/2014/4. számú ítéletével, amely a Nyíregyházi Törvényszék 2014. április 4. napján kelt 2.Bpkf.196/2014/2. számú határozatával emelkedett jogerőre, az 1., 2. és 3. alatti alapítéletekkel kiszabott büntetéseket összbüntetésbe foglalta, és az összbüntetés tartamát 2 év 6 hónapi börtönbüntetésben állapította meg.

III.

A Debreceni Törvényszék Katonai Tanácsa a 2017. május 4. napján kelt KBEÜ.II.13/2017/2. számú ítéletével, mely a Fővárosi Ítéltábla 6.Kbf.10.017/2017/3. számú határozatával 2017. június 26. napján emelkedett jogerőre, a 13., 14., 15. és 17. alatti büntetéseket összbüntetésbe foglalta és az összbüntetés tartamát 8 év 10 hónap 20 nap börtönbüntetésben állapította meg.

Az elítélt a három összbüntetésben megállapított szabadságvesztés büntetéseket és a 4. alatti ítélettel kiszabott büntetést folyamatosan tölti. A 16. alatti felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelésére nem került sor, így annak vizsgálata szükségtelen.

A törvényszék elutasító végzésének indokolása szerint „az Alkotmánybíróság határozata nem változtatott azon, hogy az összbüntetésbe foglaláskor az eljárás lefolytatása idején hatályos jogszabályt kell alkalmazni. Amennyiben az utóbb hozott ügydöntő határozat 2013. július 1. napját követően emelkedett jogerőre, az összbüntetésbe foglalás lehetősége is 2013. július 1. napját követően nyílt meg. Az összbüntetésbe foglalás során ezért a 2013. július 1. napjától hatályos Btk. szabályait kell alkalmazni.”

Az ügy előzményeihez tartozik még:

A Nyíregyházi Járásbíróság a 2018. július 16. napján kelt 18.Beü.677/2018/4. számú végzésével az elítéltnak a Bk.189/2013/21. számú összbüntetési ítélet hatályon kívül helyezésére és a B.2171/2011/44. számú ítélettel való összbüntetésbe foglalás iránti indítványát elutasította a Btk. 93. §-ának (1) bekezdésére és 93. §-a (4) bekezdésének a/ pontjára hivatkozással.

A végzést a Nyíregyházi Törvényszék a 2018. szeptember 28. napján kelt 2. Bpkf.573/2018/3. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az első fokú bíróságot az összbüntetési eljárás lefolytatására utasította. Indokolásában a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatra hivatkozással az rBtk. és a 3/2002. Büntető Jogegységi határozat alkalmazására látott törvényes lehetőséget, a korábbi összbüntetés alapítéleteire visszatéréssel – hatályon kívül helyezés nélkül – újabb összbüntetési ítélet meghozatalát a B.2171/2011/44. számú ítéletben kiszabott büntetésre tekintettel.

A megismételt eljárásban a Nyíregyházi Járásbíróság a 2018. november 14. napján kelt és 2018. november 21. napján véglegessé vált 18.Bpk.1261/2018/3. számú végzésével az elítélt összbüntetésbe foglalás iránti indítványát áttette a Nyíregyházi Törvényszékhez. Az indokolás

szerint a védő csatolta a Debreceni Törvényszék Katonai Tanácsának KBK.II.27/2018/4. számú végzését, amely szintén a Nyíregyházi Törvényszékhez való áttételről rendelkezett. A törvényszéken az összbüntetési eljárás 3.Bpk.780/2018. számon már folyamatban volt.

A Debreceni Törvényszék Katonai Tanácsa a 2018. szeptember 11. napján kelt és 2018. október 4. napján véglegessé vált KBK.II.27/2018/4. számú végzésével az áttételt azzal együtt rendelte el, hogy az elítéltnak a Debreceni Törvényszék Katonai Tanácsa KB.II.19/2012/50. számú ítéletének összbüntetésbe foglalása iránt előterjesztett indítványát elutasította. Indokolásában kifejtette, hogy a 10/2018. (VII. 18.) AB határozatra tekintettel az összbüntetésbe foglalás szempontjait az rBtk. rendelkezései alapján kell vizsgálni. A katonai tanács által hozott ítélet összbüntetésbe foglalása az elítéltre jelentős hátrányt jelentene.

II.

A törvényszék végzésének másodfokú felülbírálata során az ítéletábrának alkalmaznia kellene a 2/2019. Büntető jogegységi határozatot, amelynek alkalmazásával kizárt maradna az eddig összbüntetésbe nem foglalt 4. alatti elítélés összbüntetésbe foglalásának lehetősége. A 4. alatti ítélettel kiszabott büntetés kvázi halmazati viszonyban áll mind a Nyíregyházi Járásbíróság 38.Bk.189/2013/21. számú összbüntetés alapítéleteivel (5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12.), mind pedig a Nyíregyházi Járásbíróság 38.Bpk.95/2014/4. számú összbüntetés alapítéleteivel (1., 2., 3.) kiszabott büntetésekkel. A 4. alatti büntetés azonban 2014. december 3. napján vált végrehajthatóvá az eredetileg felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelésével. A jogegységi határozat rendelkező része kimondja, hogy az összbüntetési eljárás során alkalmazandó büntető törvény meghatározásakor az alapítéletekkel elbírált bűncselekmények elkövetési ideje közömbös, annak van jelentősége, hogy az összbüntetésbe foglalás lehetősége mikor nyílik meg. A 4. alatti büntetés összbüntetésbe foglalásának lehetősége 2013. július 1. napja után, a 2012. évi C. törvény (Btk.) hatályba lépését követően nyílt meg. A Btk. 93. §-a (4) bekezdésének a/ pontja értelmében nem foglalható összbüntetésbe a korábban már összbüntetésbe foglalt büntetés. Ilyen törvényi tilalmat az 1978. évi IV. törvény (rBtk.) nem tartalmazott. Az ítéletábra tanácsának véleménye szerint a hátrányos következménnyel járó visszaható hatály tilalma miatt az rBtk. alkalmazásával el kellene végezni az új összbüntetésbe foglalást, mivel valamennyi elkövetési idő, bármelyik két korábbi összbüntetés alapítéleteit és a 4. alatti szemléljük, az rBtk. hatálya alatti.

III.

A vizsgálandó jogszabályok:

b

Magyarország Alaptörvénye B) cikk (1) bekezdés:

Magyarország független, demokratikus jogállam.

Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (2) bekezdés:

[...] A rendes bírósági szervezet legfőbb szerve a Kúria, amely biztosítja a rendes bíróságok jogalkalmazásának egységét, a rendes bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.

Magyarország Alaptörvénye 28. cikkének első mondata:

A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.

1978. évi IV. törvény (rBtk.)

92. § (1) Ha az elkövetőt több, határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélik, és az elkövető valamennyi bűncselekményt a legkorábban hozott ítélet jogerőre emelkedését megelőzően követte el, a jogerősen kiszabott büntetéseket összbüntetésbe kell foglalni.

(2) Összbüntetésbe csak olyan végrehajtandó szabadságvesztések foglalhatók, amelyeket az összbüntetésbe foglaláskor még nem hajtottak végre, vagy amelyeket folyamatosan hajtanak végre.

(3) Ha felfüggesztett szabadságvesztést kell utóbb végrehajtani, azt az összbüntetésbe foglalás szempontjából a továbbiakban végrehajtandó szabadságvesztésnek kell tekinteni.

(4) A pénzbüntetés és a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés (50. §, 52. §) összbüntetésbe nem foglalható.

93. § Az összbüntetés tartamát úgy kell meghatározni, mintha halmazati büntetést szabnának ki. Az összbüntetés tartamának azonban el kell érnie a legsúlyosabb büntetést, de nem érheti el a büntetések együttes tartamát.

94. § (1) Különböző fokozatban végrehajtandó szabadságvesztések összbüntetésbe foglalása esetén az összbüntetést abban a fokozatban kell végrehajtani, amelyik közülük a legszigorúbb. Ha azonban az összbüntetés mértéke három év vagy azt meghaladó tartamú, illetőleg többszörös visszaesőnél két év vagy ezt meghaladó tartamú, az összbüntetés végrehajtási fokozatát ennek figyelembevételével kell meghatározni.

(2) Ha az (1) bekezdés alkalmazásával megállapítandó végrehajtási fokozat az elítélt számára méltánytalan hátrányt jelentene, eggyel enyhébb fokozat állapítható meg.

2012. évi C. törvény (Btk.)

2. § (1) A bűncselekményt - a (2)-(3) bekezdésben foglalt kivételekkel - az elkövetése idején hatályban lévő büntető törvény szerint kell elbírálni.

(2) Ha a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő új büntető törvény szerint a cselekmény már nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új büntető törvényt kell alkalmazni.

93. § (1) Ha az elkövetőt több, határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélik, a jogerősen kiszabott büntetéseket - törvényben meghatározottak szerint - összbüntetésbe kell foglalni, ha az elkövető valamennyi bűncselekményt a legkorábbi elsőfokú ügydöntő határozat kihirdetését megelőzően követte el.

(2) Összbüntetésbe csak olyan végrehajtandó szabadságvesztések foglalhatók, amelyeket az összbüntetésbe foglaláskor még nem hajtottak végre, vagy amelyeket folyamatosan hajtanak végre.

(3) Ha felfüggesztett szabadságvesztést kell utóbb végrehajtani, azt az összbüntetésbe foglalás szempontjából a továbbiakban végrehajtandó szabadságvesztésnek kell tekinteni.

(4) Nem foglalható összbüntetésbe

a) a korábban már összbüntetésbe foglalt büntetés,

b) a pénzbüntetés és a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés.

94. § Az összbüntetés tartamát úgy kell meghatározni, mintha halmazati büntetést szabnának ki. Az összbüntetés tartamának azonban el kell érnie a legsúlyosabb büntetésnek és a rövidebb büntetés vagy büntetések egyharmad részének összegeként számított tartamot, de az nem haladhatja meg a büntetések együttes tartamát.

95. § (1) Különböző fokozatban végrehajtandó szabadságvesztések összbüntetésbe foglalása esetén végrehajtási fokozatként a legszigorúbbat kell meghatározni. Ha az összbüntetés mértéke három év vagy azt meghaladó tartamú, illetve többszörös visszaesőnél két év vagy ezt meghaladó tartamú, az összbüntetés végrehajtási fokozatát ennek figyelembevételével kell meghatározni.

(2) Ha az (1) bekezdés alkalmazásával megállapítandó végrehajtási fokozat az elítélt számára méltánytalan hátrányt jelentene, eggyel enyhébb fokozat állapítható meg.

(3) Ha a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége nem kizárt, annak legkorábbi időpontját a legszigorúbb rendelkezés alapján kell meghatározni. Nem bocsátható feltételes szabadságra az

elítelt az összbüntetésből, ha bármelyik szabadságvesztés esetén a feltételes szabadságra bocsátás lehetősége kizárt.

(4) Ha azt a szabadságvesztést, amellyel kapcsolatosan az elíteltet önhibájából eredően zárták ki a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből, utóbb összbüntetésbe foglalják, akkor az elítelt az összbüntetésből sem bocsátható feltételes szabadságra.

2/2019. Büntető jogegységi határozat rendelkező része:

Az összbüntetési eljárás során alkalmazandó büntető törvény meghatározásakor az alapítéletekkel elbírált bűncselekmények elkövetési ideje közömbös; annak van jelentősége, hogy az összbüntetésbe foglalás lehetősége mikor nyílt meg.

IV.

Az elítelt a bűncselekmények elkövetésekor számíthatott arra, hogy a bűncselekményeket egy eljárásban bírálják el és halmazati büntetést szabnak ki vele szemben. Ennek hiányában arra, hogy a kvázi halmazatban lévő bűncselekményei miatt több ítélettel kiszabott büntetéseit összbüntetésbe fogják foglalni, mivel valamennyi bűncselekményt az rBtk. hatálya alatt követte el. A jogbiztonság alkotmányos követelménye miatt erre a feltételezésre alapos oka volt.

Az ítéletábra álláspontja szerint sérti a jogbiztonságot, hogy a jogegységi határozat alapján a végrehajthatóvá válás időpontja miatt a bíróságnak az rBtk. helyett a Btk. rendelkezéseit kellene alkalmaznia, aminek következtében az elítelt egyértelműen hátrányosabb helyzetbe kerülne a Btk. összbüntetési szabály-rendszerének előre nem látható szigorodása miatt.

Az ítéletábra érvei tehát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó alaptörvény-ellenességet érintően a jogbiztonság követelményrendszerébe tartozó kiszámíthatóság garanciáján és a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmán alapulnak. A jogállamiság-klauszula önmagában és általánossága miatt nem lehet hivatkozási alap az alaptörvény-ellenesség kimutatására. Az Alkotmánybíróság azonban már több határozatában kibontotta az összetevőinek a tartalmát, amelyek ezáltal közvetlenül értelmezhetők. A 10/2018. (VII. 18.) AB határozat [62] bekezdése rögzíti, hogy „Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a jogállamiság és a jogbiztonság érvényesülésének kritériumai - köztük különösen a visszaható hatály tilalma - nem csupán irányt mutatnak, de határokat is szabnak a jogalkotói és a jogalkalmazói tevékenységnek {lásd hasonlóan: 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [74]}.”

Az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozatában kimutatta, hogy az rBtk. összbüntetésre vonatkozó szabályaihoz képest a Btk. összbüntetési szabályai mennyiben szigorúbbak és miért hátrányosabbak az elítéltekre nézve: [29]-[37] és [59] bekezdések. A [63] bekezdésben kifejtette, hogy „A jogbiztonság alkotmányos követelményéből fakadó elvek, így különösen a kiszámíthatóság és az előre láthatóság elvei azt kívánják meg, hogy az új vagy módosított szabályok alkalmazása - lehetőség szerint - a jövőre nézve legyenek kötelezők, és a szabály a keletkezését megelőzően létrejött tényeket és jogviszonyokat, valamint azok jogkövetkezményeit az érintettek nézve hátrányosan ne szabályozhassa. Garanciát nyújtanak továbbá arra, hogy ezen főszabálytól csak indokolt esetben, módon és mértékben lehessen eltérni. A visszaható hatály tilalma tehát nem abszolút, a jogállamiság garanciarendszere azonban a visszaható hatályú szabályokat csak meghatározott keretek között engedi érvényesülni.”. Az [50]-[51] bekezdésekben részletesebben értelmezi a visszaható hatály tilalmát. A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. A jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely

magatartást jogellenessé. Az Alkotmánybíróság szerint valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés visszamenőlegesen történt, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit - erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján - a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 324-325.; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}. Ez utóbbi esetben a szabály a hatálybalépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg.

Mindez az érvelés vezetett oda, hogy az Alkotmánybíróság ezzel a határozatával megsemmisítette a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény hatálybalépéséhez kapcsolódó átmeneti rendelkezésekről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXXIII. törvény (Btkátm.) 3. §-át, melynek a szövege: „Ha az összbüntetésbe foglalandó ítéletek közül legalább egy a Btk. hatálybalépését követően emelkedett jogerőre, a Btk. 93-96. §-át kell alkalmazni.”

Ennek következményeként az AB határozat a [65] bekezdésében azt fogalmazta meg, hogy az eljáró bíróságok a Btk. 2. § (1)-(2) bekezdései alapján dönthetnek arról, hogy a cselekmény elkövetése idején vagy a cselekmény elbírálásakor hatályban lévő törvény tartalmaz-e enyhébb rendelkezéseket az elítélte nézve és ezért az egyes esetekben melyik alkalmazandó.

A jogegységi határozat az átmeneti rendelkezés megsemmisítésével kialakult jogi helyzetet úgy értelmezte, hogy az összbüntetésnek azokat a szabályait kell alkalmazni, amelyek az összbüntetésbe foglalás lehetőségének megnyílásakor hatályban voltak. Az összbüntetésbe foglalás lehetősége az utolsó ítélet jogerőre emelkedésekor nyílik meg. Ez pedig tartalmilag pontosan ugyanaz, mint amit a megsemmisített szakasz fogalmazott meg. Ez az értelmezés pusztán formál logikai alapon sem fogadható el. A megsemmisített jogszabály-hely alaptörvény-ellenességének kimondása kizárja az abban írtaknak megfelelő értelmezés visszaállítását. Az Alaptörvény 28. cikkének első mondata szerint: A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.

Az összbüntetés szabályai az anyagi jogi törvényben, a büntetés kiszabásáról szóló fejezetben található, ezáltal az összbüntetés megállapítása az ítélező bíró feladata még akkor is, ha az eljárási törvény értelmében erre nem az alapeljárásban, hanem különleges eljárásban kerül sor. Tény, hogy az összbüntetés megállapítása nem büntetés kiszabása, azonban a szigorúbb törvény visszaható hatályú alkalmazásának a tilalmát a Btk. 2. §-ának (1) és (2) bekezdése kimondja. Az összbüntetés anyagi jogi jogintézmény. Az eljárási törvényben, a különleges eljárások körében írt szabályai pusztán az anyagi jog alkalmazásának módját határozzák meg, tehát nem lehetnek elsődlegesek a jogértelmezés szempontjából.

A konkrét ügyben az elítéltet a jogegységi határozat kötelező alkalmazása folytán ugyanolyan joghátrány érheti, mint a Btkátm. 3. §-ának megsemmisítését megelőző jogi helyzetben, így alaptörvény-ellenes következménnyel kell számolnia.

Az előzmények bemutatása jól példázza a súlyos jogbizonytalanságot.

A konkrét ügy kiemelését érdemlő sajátossága, hogy a 4. alatti elítélés még a Btkátm. 3. §-ának hatálya alatt is összbüntetésbe foglalható lett volna. Új összbüntetési ítélet meghozatalára sor kerülhetett volna az egyik korábbi összbüntetés alapítéleteire való visszatéréssel (3/2002.

BJE), hiszen a megsemmisített törvény-hely az ítélet jogerejének tulajdonított alkalmazási jelentőséget, amelybe nem illik bele a jogerős ítélettel kiszabott felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtása elrendelésének időpontja. A 2/2019. BJE határozat viszont az összbüntetésbe foglalás során követendő törvény alkalmazását az összbüntetésbe foglalás lehetőségének a megnyílásához köti, amely jelen esetben nem lehet más, mint a Btk. hatályba lépését követő időpont: 2014. december 3.

A konkrét ügyre vetítve a jogegységi határozat a következő kötelező jogértelmezést adja: „Amennyiben tehát az érintett alapítételek mindegyike 2013. július 1. napját megelőzően jogerőre emelkedett, és a szabadságvesztés tekintetében végrehajthatóvá vált, úgy a korábbi Btk. összbüntetésre vonatkozó rendelkezéseit kell alkalmazni. Amennyiben legalább egy alapítélet 2013. július 1. napja után emelkedett jogerőre, vagy vált a szabadságvesztés tekintetében végrehajthatóvá, úgy a Btkátm. 3. §-ának megsemmisítését követően is a Btk. szabályait kell követni.

Irányadó ez akkor is, ha a Btk. hatálybalépését megelőzően kiszabott, eredetileg végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés 2013. július 1. napját követően válik végrehajthatóvá [Btk. 93. § (3) bekezdése]. Az alapítélet jogerőre emelkedésének napja ugyan - értelemszerűen - ebben az esetben sem változik, és így az eredeti jogerő időpontjának alapulvételével kell elbírálni, hogy az újabb ítélettel elbírált bűncselekmény(ek) elkövetési ideje a korábbi jogerőt megelőzi-e; azonban az összbüntetés során a végrehajtás jogerős elrendelésének napján hatályos anyagi jogszabályokat kell alkalmazni, következésképp így az csak a hatályos Btk. rendelkezéseinek megfelelő más szabadságvesztéssel, és a hatályos Btk. szabályai szerint foglalható összbüntetésbe.”

V.

Az Alkotmánybíróság hatásköre az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének b/ pontján, 25. cikk (2) bekezdésén, a 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 25. §-ának (1) bekezdésén és 37. §-ának (2) bekezdésén alapul. Az Abtv. 52. §-ának (1b) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a kezdeményezés kifejezett indítványt tartalmaz a jogegységi határozatnak a közzététel napjára visszamenő hatályú megsemmisítésére az Abtv. 45. §-ának (4) és (5) bekezdésének felhívásával, a (6) bekezdésére tekintettel pedig a jogegységi határozat alkalmazásával véglegessé vált nem ügydöntő határozatok felülvizsgálatának elrendelésére.

A kezdeményezésre okot adó ügyben való alkalmazás tilalmának kimondását nem kellett indítványozni az Abtv. 45. §-ának (2) bekezdésében írtak miatt.

Az ítéltábla a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (Be.) 489. §-ának (1) bekezdésében foglaltak okán a (3) bekezdés értelmében a büntető eljárást felfüggesztette.

A védő indítványozta az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését, azonban az ítéltábla hivatalból járt el.

A végzés elleni jogorvoslatot a Be. 513. §-a (1) bekezdésének a/ pontja zárja ki.

Debrecen, 2019. szeptember 27.

Dr. Ficsór Gabriella sk. a tanács elnöke, Dr. Szabó József sk. előadó bíró
Dr. Diószegi Attila sk. bíró

A kiadmány hitelesül:

- tisztviselő -

